

Magazyn Polskiej Akademii Nauk
nr 1 (33) 2013
kwartalnik
ISSN 1733-8662
nakład: 1900 egz.

Wydawca:

© Polska Akademia Nauk

adres wydawcy:

Polska Akademia Nauk
Biuro Upowszechniania
i Promocji Nauki
pl. Defilad 1, 00-901 Warszawa
e-mail: academia@pan.pl
www.academia.pan.pl

prenumerata:

academia.prenumerata@pan.pl

zespół redakcyjny:

Jan Strelau
redaktor naczelny

Anna Zawadzka
zastępca redaktora naczelnego,
Nauki humanistyczne

Katarzyna Czamecka
sekretarz redakcji

Patrycja Dolowy
Nauki biomedyczne

Agnieszka Pollo
Matematyka, Fizyka,
Chemia, Technika

Kinga Małecka
Nauki o Ziemi

Paweł Adamów
dyrektor artystyczny

Renata Modzelewska-Rewucka
redakcja językowa

Rada Naukowa:

przewodniczący:

Michał Kleiber

Prezes Polskiej Akademii Nauk

Aleksander Posern-Zieliński

Jerzy Duszyński

Henryk Szymczak

Lucjan Pawłowski

Jacek Zaremba

DTP: Studio J.PJ.

Druk: Edit Sp. z o.o.

Od redakcji

Zaproszenie do podróży

Kto z nas nie poznał na lekcjach matematyki tajemniczego łacińskiego słowa oznaczającego granicę: limes. Pierwotnie słowo to oznaczało m.in. drogę graniczną rozdzielającą działki, winnice czy pola, ale już w późniejszym okresie – system fortyfikacji stawianych na krańcach imperium rzymskiego, które miały je chronić przed najazdami barbarzyńców. I w takim potocznym rozumieniu słowo funkcjonuje do dzisiaj: granica jest symbolem podziału, wyrazem odrębności, zaznaczenia różnicy między „swoim” a „obcym”. Jej przekraczaniu towarzyszą mniej lub bardziej symboliczne rytuały. A często również silne emocje.

Tak się dzieje w Polsce w przypadku dyskusji nad dopuszczalnością badań in vitro czy szerzej – określania granic, w jakich medycyna powinna działać lub – jak chcą inni – których nie powinna przekraczać. O badaniach prenatalnych w Polsce mówi w fascynującym wywiadzie prof. Jacek Zaremba (s. 8). Innym tematem wzbudzającym silne kontrowersje polityczne i społeczne są migracje. Współczesne wyjazdy młodego pokolenia Polaków, ich źródła i towarzyszące im mity analizuje dr Michał Garapich (s. 4). Historyk dr Dariusz Libionka opowiada nam m.in. o próbach rozdzielenia fikcji od prawdy w sprawach polsko-żydowskich (s. 12). Prof. Marcin Kula w wywiadzie numeru mówi o trudach, na jakie narażeni byli kiedyś Polacy emigrujący do obu Ameryk, ale też o pokonywaniu barier geograficznych, społecznych i psychologicznych (s. 36). O płynności granic między światem ludzi i zwierząt opowiada zaś dr Maria Pawłowska (s. 20).

W numerze „Academii”, który masz, Czytelniku, w ręku – albo czytasz na tablecie lub smartfonie – zachęcamy do przekraczania granic i podróży nie tylko na tereny złożonych zagadnień historii i współczesności. Wraz z dr Agatą Roćko udajemy się zatem śladami naszych osiemnastowiecznych przodków do Rzymu (s. 16). Dajemy się uwieść czarowi cygańskiej pieśni i podążamy za taborem (s. 26). Zapuszczamy wzrok w naczynie pełne zielonych glonów, aby dowiedzieć się, jak powstaje biomasa (s. 30). Ciekawej podróży!

Redakcja ACADEMII

Magdalena Abakanowicz

Magdalena Abakanowicz, „Studium faktur”, 1964 r.

Magdalena Abakanowicz, rzeźbiarka. Studiowała w gdańskiej i warszawskiej ASP. Była pedagogiem w PWSSP w Poznaniu, gościnnie wykladała m.in. w Nowym Jorku, Sydney i Tokio. Jej najbardziej znane dzieła to tkaniny przestrzenne, które od jej nazwiska zyskały miano abakanów. Artystka wykorzystuje w pracach włókno roślinne, sznury, jedwabie czy włosie końskie.